

Okrugli stol o hrvatskoj kulturi, znanosti i umjetnosti

IVAN SEBELJA

Hrvatska ima razloga za povijesni ponos

HAZU: Okrugli stol posvećen najvećem projektu u povijesti Akademije - ediciji »Hrvatska i Europa«

Sandra Viktorija KATUNARIĆ
sandra.viktorija.katunaric@vjesnik.hr

Koliko važnost za Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti ima edicija »Hrvatska i Europa« pokazala je ta institucija posvetivši spomenutoj ediciji jedan znanstveni skup, okrugli stol pod nazivom »Hrvatska i Europa: kultura, znanost i umjetnost«, koji je u četvrtak u HAZU okupio ugledne stručnjake s pojedinih područja koja se obrađuju u četiri do sada objavljena sveska.

Peta, posljednja knjiga toga niza, što ga Akademija objavljuje u suizdavaštvu sa Školskom knjigom, svjetlo dana trebala bi ugledati upravo u ovoj godini, kada najstarija akademija na jugoistoku Europe slavi 150 godina postojanja.

U svome pozdravnom govoru predsjednik HAZU, akademik Zvonko Kusić nazvao je ediciju »Hrvatska i Europa« najznačajnijim Akademijinim pothvatom u proteklih 150 godina.

»Edicija 'Hrvatska i Europa' je sinteza koja je rijetko viđana čak i u velikim nacijama. Ovdje smo pokazali i ponos nacije, ali i obavezu da nastavimo dalje pokazivati naciji i svijetu kakvi smo«, istaknuo je Kusić.

Akademik Ivan Supićić, koji je predložio i pokrenuo čitav projekt početkom devedesetih godina, nazvao je ediciju kritičko-znanstvenim svjedočanstvom bez ikakva idealiziranja i ideologiziranja hrvatskoga identiteta.

»Kada je jedna omanja skupina znanstvenika usred razbuktale invazije na Hrvatsku pokrenula ovu ediciju, rijetko je tko vjerovao da će ona postati jedan od vrhunaca hrvatskoga i Akademijina znanstvenog izdavaštva. Svrha edicije bila je znanstveno dokazati stoljetnu hrvatsku prisutnost u Europi, prikazati njezinu povijest od početka do danas bez ikakvih ideoloških naplavina. Na početku je sve bilo protiv nas - rat, materijalna nestašica i, često, nerazumijevanje okoline. No, pobijedili su duh i srce«, rekao je Supićić. Edicija »Hrvatska i Europa« za-

mišljena je kao enciklopedijski pregled hrvatske kulturne povijesti od početka do danas. Govoreći o ključnim obilježjima i europskim obzorima hrvatske povijesti, povjesničar Tomislav Raukar podsjetio je na činjenicu da se u Hrvatskoj ni u najnepovoljnijim prilikama nije ugasila misao o državno-pravnome kontinuitetu hrvatskoga naroda.

»Već od ranoga srednjeg vijeka hrvatski je prostor bio dio zapadne kršćanske ekumene i latinskoga jezika, a hrvatska se nacionalna ideja oblikovala u 19. stoljeću u misli Ante Starčevića«, istaknuo je Raukar. Teolog, pjesnik i povjesničar kulture Ivan Golub prisutne je podsjetio na velikane i institucije hrvatske kulturne i društvene povijesti, ističući kako Hrvatska ima razloga za povijesni ponos jer je postigla velika dostignuća u teškim vremenima, a kultura je ugrađena u njezine temelje.

Kamen temeljac hrvatske pismenosti je Bašćanska ploča, koja je postavljena u atriju Akademije, a najstarije hrvatsko sveučilište uspostavljeno je u Zadru 1495. godine. Prva hrvatska knjiga tiskana glagoljicom je Misal po zakonu

»Nasilje je pokušati svesti nas na zapadnobalkanski region, što dopuštaju naši političari. Balkanskoj sitneži jezik bi trebali određivati pripadnici iz viših nacija. Europa stalno bruji o njegovanju jezika i identiteta. Nadam se da od toga Hrvatima neće u Europi biti ostavljeni samo sir i vrhnje«, istaknuo je akademik August Kovačec

rinskoga dvora iz 1483. godine - podsjetio je Golub.

O jednoj od ključnih tema edicije - hrvatskome jeziku - govorio je akademik August Kovačec. Taj je jezikoslovac podsjetio na to da su od kraja srednjega vijeka do 19. stoljeća Hrvati stvorili velik broj djela na latinskome jeziku (Marulić, Vrančić, Bošković...). S druge strane, kako je rekao, staroslavenski jezik pisan glagoljicom ostao je u upotrebi do 19. stoljeća, pogotovo u crkvenim poslovima i u bogoslužju. Narodni jezik počeo se pak razvijati u 14. i 15. stoljeću, i to onaj temeljen na čakavskoj osnovici.

Još u doba Bartula Kašića imamo pokušaj stvaranja jedinstvenoga jezika, unatoč tomu što su Hrvati živjeli na politički rascjepkanom teritoriju, a već je Banovina Hrvatska izglasala da se uvede hrvatski jezik kao poseban među jugoslavenskim jezicima.

Kovačec je podsjetio i na velikosrpsko nasilje nad hrvatskim jezikom koje je bilo prisutno i u staroj i u novoj Jugoslaviji, odnosno na pokušaj da se zatire sve što je u hrvatskome jeziku bilo posebno.

Upozorio je i na, kako je kazao, potihno uvedenu zakonsku uredbu o tzv. razumljivim jezicima, kao i na činjenicu da je danas samo djelomično na hrvatski prevedena europska pravna stečevina.

»Nasilje je pokušati svesti nas na zapadnobalkanski region, što dopuštaju naši političari. Balkanskoj sitneži jezik bi trebali određivati pripadnici iz viših nacija. Europa stalno bruji o njegovanju jezika i identiteta. Nadam se da od toga Hrvatima neće u Europi biti ostavljeni samo sir i vrhnje«, zaključio je Kovačec.

Akademik Mislav Ježić, glavni urednik edicije, istaknuo je, među ostalim, kako hrvatski narod nikada nije oskudijevao velikim ljudima, međutim opća razina civilizacijski zagarantiranih dosegata je uvijek bila upitna, s obzirom na činjenicu da je ozbiljno institucionaliziranje naše kulture počelo tek u 19. stoljeću.

Na okruglome skupu sudjelovali su i akademici Josip Bratulić, Žarko Dadić, Vladimir Marković i Stanislav Tuksar te u ime Školske knjige predsjednik njezine uprave Ante Žužul, koji je istaknuo kako ovom edicijom završava teror osrednjosti i improvizacije. U glazbenome dijelu programa nastupio je zbor »Ivan Filipović«.